

Wstęp

Zapewnienie właściwych, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy jest podstawowym obowiązkiem każdego pracodawcy oraz podmiotu zatrudniającego osoby na innej podstawie niż stosunek pracy. Za nieprzestrzeganie przepisów bhp pracodawcom grozi kara grzywny. Może ona wynieść od 1000 do 30 000 zł (art. 283 Kodeksu pracy).

Publikacja zawiera opis podstawowych obowiązków pracodawców, jakie mają oni wobec pracowników w zakresie bhp. Przedstawione w niej zostały m.in.:

- zasady kierowania pracowników na profilaktyczne badania lekarskie,
- warunki przeprowadzania szkoleń bhp,
- obowiązki pracodawcy wobec pracowników pracujących przy monitorach ekranowych,
- obowiązki pracodawcy w zakresie wypadków przy pracy,
- zasady tworzenia służby bhp,
- obowiązki pracodawców w zakresie przyznawania odzieży i obuwia roboczego,
- tryb przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego,
- obowiązki bhp wobec osób pracujących na umowy cywilnoprawne.

Publikacja została ponadto wzbogacona o najważniejsze akty prawne z zakresu bhp, m.in. wyciąg Kodeksu pracy dotyczący przepisów bhp oraz wybrane rozporządzenia wykonawcze do Kodeksu pracy z zakresu bhp.

Podstawowe obowiązki stron stosunku pracy w zakresie bhp

Jedną z podstawowych zasad prawa pracy jest obowiązek zapewnienia przez pracodawcę pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy (art. 15 Kodeksu pracy).

Pracodawca jest ponadto zobowiązany chronić zdrowie i życie pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki. Pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy. Na zakres odpowiedzialności pracodawcy nie wpływają obowiązki pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higie-

ny pracy oraz powierzenie wykonywania zadań służby bezpieczeństwa i higieny pracy specjalistom spoza zakładu pracy (art. 207 § 1 Kodeksu pracy).

Do podstawowych obowiązków pracodawcy w ramach ochrony zdrowia i życia pracowników należy zaliczyć w szczególności:

- organizowanie pracy w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy,
- zapewnienie przestrzegania w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, wydawanie poleceń usunięcia uchybień w tym zakresie oraz kontrolowanie wykonania tych poleceń,
- reagowanie na potrzeby w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dostosowanie środków podejmowanych w celu doskonalenia istniejącego poziomu ochrony zdrowia i życia pracowników, biorąc pod uwagę zmieniające się warunki wykonywania pracy,
- zapewnienie rozwoju spójnej polityki zapobiegającej wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym uwzględniającej zagadnienia techniczne, organizację pracy, warunki pracy, stosunki społeczne oraz wpływ czynników środowiska pracy,
- uwzględnianie ochrony zdrowia młodocianych, pracowników w ciąży lub karmiących dziecko piersią oraz pracowników niepełnosprawnych w ramach podejmowanych działań profilaktycznych,
- zapewnienie wykonania nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy,
- zapewnienie wykonania zaleceń społecznego inspektora pracy.

Powyższy katalog obowiązków ma charakter ogólny i podstawowy. Rolą pracodawcy jest realizacja wskazanych powyżej obowiązków. Należy pamiętać, że koszty działań podejmowanych przez pracodawcę w celu zapewnienia bezpiecznych warunków pracy nie mogą w żadnym stopniu obciążać pracowników.

Przykład

Pracodawca realizuje obowiązki z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, zapewniając w szczególności wszelkie dostępne środki ochronne, kieruje pracowników na badania profilaktyczne, szkolenia bhp oraz dokonuje z należytą starannością oceny ryzyka zawodowego. Jednocześnie pracownicy świadczą pacę z naruszeniem przepisów o czasie pracy, w tym podstawowych zasad dotyczących odpoczynków dobowych, tygodniowych, oraz w zakresie pracy nadliczbowej. Ponadto pracodawca uniemożliwia pracownikom wykorzystywanie urlopu, tak aby przynajmniej jedna z jego części trwała nieprzerwanie 14 dni kalendarzowych. Pomimo że pracodawca należycie wywiązuje się z przepisów Kodeksu pracy dotyczących bhp, to trudno uznać, że organizuje pracę w sposób bezpieczny. Regularne naruszenia przepisów o czasie pracy oraz z zakresu urlopów wypoczynkowych z całą pewnością mają istotne znaczenie dla bezpieczeństwa zatrudnionych. Nadmierna eksploatacja pracowników wiąże się z większym poziomem zmęczenia oraz podwyższonym ryzykiem wystąpienia wypadku przy pracy.